

LAUSUNTO TUOMARINVAKUUTUKSESTA

oikeusministerio@om.fi, samuli.sillanpaa@om.fi

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 22.4.2014 (OM 13/31/2011, OM036:00/2011) oikeusministeriön työryhmän mietinnöstä ”Uusi tuomioistuinlaki” (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 26/2014).

Kannatamme ehdotusta, että uskonnollisen tuomarinvalan sijasta annetaan aina sekulaari tuomarinvakuutus. Mutta vakuutuksen kaavan kieltä on korjattava. Ehdotetun tuomioistuinlain 1 luvun 7 §:n *Tuomarinvakuutus* 1 momentti kuuluu nyt seuraavasti (kursivointi minun):

Tuomarin ja tuomioistuimen muun jäsenen on ennen tehtäväänsä ryhtymistä annettava seuraava tuomarinvakuutus: Minä N. N. lupaan ja vakuutan *kunnian ja omantuntoni* kautta, että minä toimin virassani perustuslakia ja lakia noudattaen, tuomitsen oikeudenmukaisesti ja puolueettomasti parhaan ymmärrykseni mukaan sekä kunnioitan ihmisten yhdenvertaisuutta lain edessä.

Yhdistyksemme vaatii, että omistusliitteetön muoto ”kunnian” korvataan omistusliitteellisellä muodolla ”kunniani”.

Tämä sama vika on korjattu ehdotettuihin todistajan ja asiantuntijan vakuutusten kaavoihin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 44 §:ssä ja 45 §:ssä (HE 46/2014 vp) vian esiinnyttyä vielä todistelutoimikunnan mietinnössä. Sama vika esiintyi aikanaan veroilmoituksessa.

Eräs kieliasiantuntija arveli, että ”i” olisi kulunut pois sanasta ”kunniani” sen painottoman aseman johdosta. Kyse ei olisi ollut ruotsinkielisestä mallista ”på heder och samvete”.

Virheellisessä muodossa on myös vääristelyn vaara. Tämä kävi minulle selville kannellessani vuosina 2009–2012 eduskunnan oikeusasiamiehelle puolustusvoimien kirkollisesta työstä ja elämäncatsomustiedon opetuksesta. Viimeisintä kirjoitustani varten olin pyytänyt Maavoimien Esikunnan henkilöstöosastolta erityisesti elämäncatsomustiedon sotilasvakuutusta koskevia opetusmateriaaleja.

Paljastui, että sotilasvakuutuksesta ei ollut lainkaan omaa itsenäistä materiaaliaan. Sotilaspapeille, jotka vastaavat myös elämäncatsomustiedon opetuksesta, oli vuosien myötä jaettu hyvin runsaasti hyvin kristillistä sotilasvalaa koskevaa materiaalia. Niinpä *Mietintö, jonka on laatinut piispainkokouksen valaongelmaa tutkimaan asettama toimikunta* (8.2.1968, 36 sivua) piti valan määritelmää selvitellessään valana myös sekulaaria ”juhlallista vakuutusta”, mutta tätä halventaen teoretisoi senkin olevan uskonnollisen (sivut 10–11). Vakuutuksessa ”kunnian ja omantunnon kautta” se näki ”kunnian” ja ”omantunnon” loukkaavasti ensisijaisesti kristillisinä käsitteinä ja vasta toissijaisesti sekulaareina (sivut 21–22), jolloin taas vakuutus edellytti ”tietoisesti kristinuskonvastaista kaikesta tuonpuoleisesta riippumattoman ihmisen itsensä jumalointia” (sivu 23). Mutta toimikunta joutui myöntämään, että suurin osa kansalaisista käsitti ilmaisun ”kunnian ja omantunnon kautta” maallistuneesti kunnan kansalaisten tuntomerkkinä (sivu 23). Oppituntimateriaali *Asevelvollisuus ja sotilasvala* (PE kirkollisasiaintoimisto 11.2.1970, 10 sivua) tiivistä äsken tarkastelemaani valamietintöä sanomalla, että Uuden Testamentin kielenkäytössä ”kunnia ja omatunto” perustuvat Jumalan kunniaan ja Pyhän Hengen ohjaukseen.

Omistusliitteetön sana ”kunnian” jättäisi auki, kenen tai minkä kunniaa olisi kyse. Olisi loukkaavaa ja asiatonta jättää auki tulkinta, erityisesti kristillinen, että vakuutuksen antava vetoaisikin jonkun tai jonkin muun kunniaan kuin itsensä.

Huomautan myös, että sivulla 49 väitetään tuomarin valan sanamuodosta säädettävän oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 9 §:ssä, kun 7 § on oikein, ja että sivulla 90 jaksossa 3.2.10 oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a §:ään viittaava kohta ”noudattaen soveltuvien osien vakuutuksen kaavaa noudattaen” on korjattava muotoon ”noudattaen soveltuvien osien valan kaavaa”.

Jouni Luukkainen

puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry (www.ateistit.fi)

Wallininkuja 2 C 53, 00530 Helsinki

p. 050 4480 295, (09) 7534 703

jouni.luukkainen@helsinki.fi